

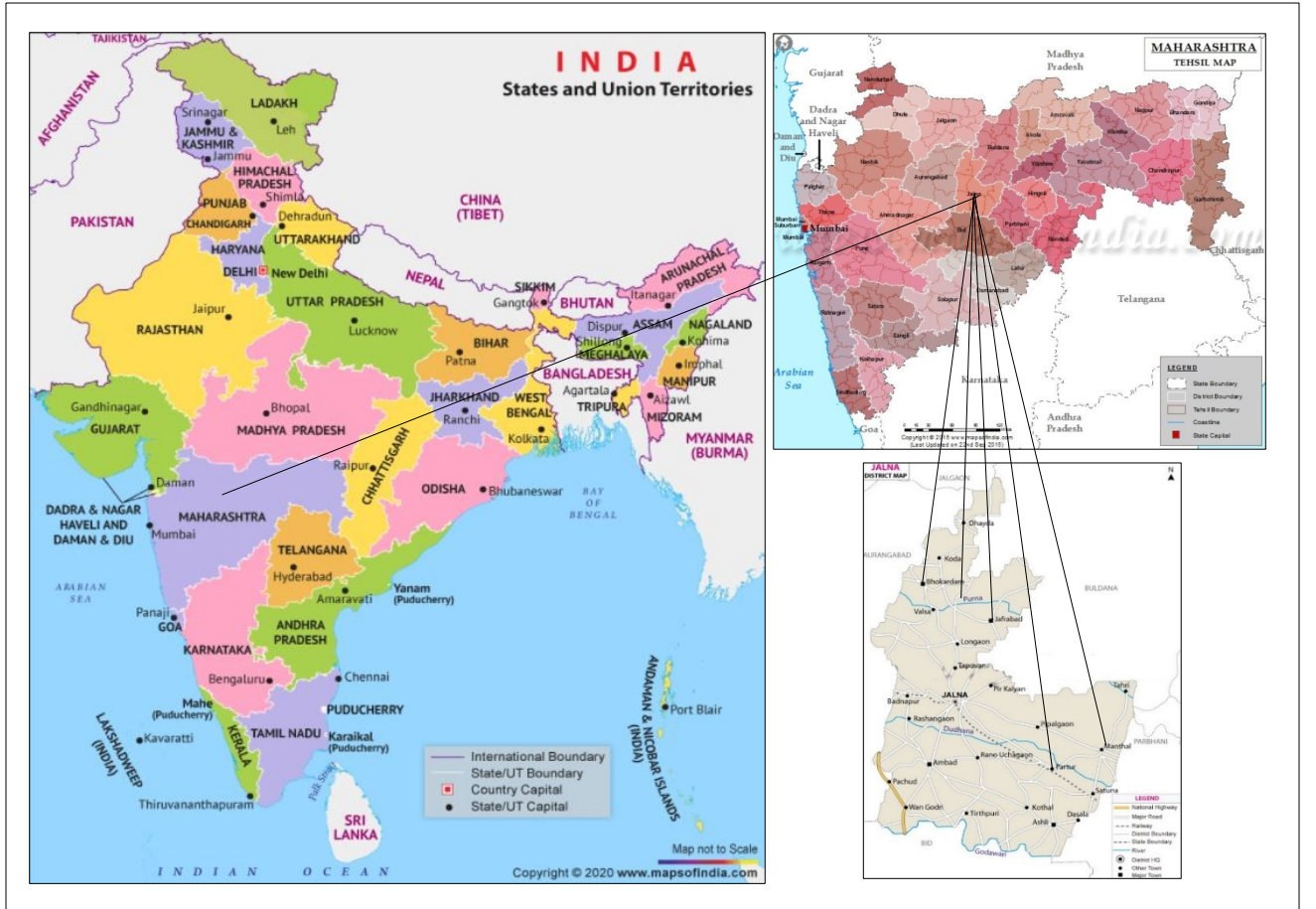
कार्यकारी सारांश

1. प्रस्तावना

जालना जिल्ह्यातील मंठा, परतूर, घनसावंगी, भोकरदन, जाफ्राबाद तालुक्यात असलेल्या 20 वाळूघाटांसाठी पर्यावरणविषयक मंजूरी मागविण्यात आली आहे.

- ❖ महाराष्ट्र शासन पत्र क्रमांक: संकीर्ण- 2019 / पी.के.01 / ता. के.3 दि. 03.12.2019 अन्वये ५ हेक्टरपेक्षा कमी वाळूघाटांसाठी सार्वजनिक सुनावणी घ्यावी लागेल
- ❖ जि.अ.का.जालना यांचे आदेश क्र.2020/ मशाका/गौख/ कावी 105 दि 03/02/2020 अन्वये मे. एकात्मिक प्रेसिजन सिस्टम अँड सर्व्हिसेस प्रा. लि., यांना जिल्हाधिकारी कार्यालय, जालना यांच्यामार्फत जालना येथील वाळूच्या जागांसाठी पर्यावरण मंजूरी मिळण्याचे काम देण्यात आले.
- ❖ खाणकाम योजना औरंगाबाद येथील डीजीएम कार्यालयामार्फत वाळूघाटांना मान्यता देण्यात आली आहे.
- ❖ Form-1M, PFR, EMP, RA, DSR मधील अर्ज आणि वाळूघाटांसाठी मंजूर उत्खनन योजनांसह पर्यावरण मंजूरीसाठी सार्वजनिक सुनावणीची कार्यवाही सादर केली जाईल.

2. स्थान नकाशा

३. वाळू घाटांची यादी

अ.क्र.	वाळूघाटाचे नाव	तालुका	नदी	ग.क्र.	क्षेत्र	लांबी	रुंदी	खोली	उपलब्ध वाळूसाठा
१	भुवन-शिरपुर	मंठा	पुर्णा	भुवन ग.क्र.०१, शिरपुर ३९०, ३७४, ३७३, ३७०, ३६९	१.७५	३५०	५०	१.००	६१८४
२	देवठाणा उस्वद २	मंठा	पुर्णा	देवठाणा (उस्वद) ग.क्र. २५३, २५२, २५१, २१८, २१७, २१६, २१५, २१४, २१३, २१२, २१० उस्वद ग.क्र.४०४,४०५,४०७, १,२,३,४	३.१३२	५२२	६०	०.५०	५५३३
३	देवठाणा उस्वद ३	मंठा	पुर्णा	देवठाणा (उस्वद) ग.क्र.१६२,१५३,१५२ उस्वद ग.क्र.१६,२८,२९,३०,३१,४२,४३,४६	३	५००	६०	०.८०	८४८१
४	डोल्हारा	परतूर	दुधना	७२, ६१, ६०, ५९, ५५, ५४, ५३, ४७१, ४७०, ४६९, ४६४, ४६३, ४५२	०.३	२५०	१२	०.३०	३१८
५	बाबई	परतूर	दुधना	५४, १६६, १६५, १६४, १५२, १५१, १५०, १४७, १४८, १४९	१.५	३००	५०	१.००	५३००
६	नांद्रा	परतूर	दुधना	१२८, १२७, १२६	१.३५	३००	४५	०.५०	२३८५
७	ब्रम्हवडगाव	परतूर	दुधना	३०५, ३०६, ३०७, ३०८	१.८४	४६०	४०	०.८०	५२०१
८	गोळेगाव	परतूर	गोदावरी	३०१, ३०२	१.१	२००	५५	१.००	३८८७
९	चांगतपुरी	परतूर	गोदावरी	१८४, १८५, २३१, २३५, २३६, २३७, २४०, २४१	६.७५	७५०	९०	१.००	२३८५२
१०	सावरगाव बु.	परतूर	गोदावरी	११४, ११५	१.२	२००	६०	१.००	४२४०
११	आव्हाणा	भोकरदन	केळणा	९१३, ९२७, ३७, ३६	०.४०५	१६२	२५	०.५०	७१५
१२	जवखेडा ठोंबरे	भोकरदन	पुर्णा	३१२, ३१३, ३१४, ३२६, ३२७	२.३४	५८५	४०.००	०.५०	४१३४
१३	नळणी बु.	भोकरदन	पुर्णा	३८७	०.६	२००	३०	०.६०	१२७२
१४	खडकी	भोकरदन	गिरीजा	१३२	०.३	२००	१५	०.५०	५३०
१५	पिंपळखुटा	जाफ्राबाद	धामणा	८६	०.२	२००	१०	१.००	७०६
१६	देऊळगाव उगले	जाफ्राबाद	धामणा	१२३, १६०, १६२, १६३	०.२२५	१५०	१५	०.८०	६३६
१७	जवखेडा ठेंग	जाफ्राबाद	केळणा	१५, १६, ५०, ५१, ८९	१.०२५	४१०	२५	०.८०	२८९८
१८	भादली	घनसावंगी	गोदावरी	१५३, १५४, १५९, १६० गावालगत २७, २८	१.७३२ ५	२३१	७५	१.००	६१२१
१९	जोगलादेवी	घनसावंगी	गोदावरी	२०१, २०२, २०६	२.९२५	३९०	७५	१.००	१०३३५
२०	रांजणी	घनसावंगी	दुधना	४८, ४९	०.४५६	१६०	२८.५	०.८०	१२८९

४. मायनिंगची पद्धत:

१. ड्रिलिंग आणि ब्लास्टिंगशिवाय ओपनकास्ट मॅन्युअल पद्धत. केवळ कुदळ, घामेलास यासारख्या हातांच्या साधनांचाच उपयोग केला जाईल. केवळ कोरड्या नदीच्या पात्रातून वाळू उत्खनन.

वाळू घाटातील वाळूच्या अंदाजासाठी पुढील प्रक्रिया केली जाते:

- वाळू घाटाचे सीमांकन व बेंचमार्किंग 10 मीटर x 10 मीटर अंतराने केले जाते.
- प्रत्येक ग्रीडमधील वाळूची खोली शोधण्यासाठी एजर ड्रिलरचा वापर केला जातो.
- ऑगर ड्रिलरचा वापर वाळू घाटात 10 एमएक्स 10 मीटर ग्रीड पॅटर्नद्वारे छिद्र तयार करण्यासाठी केला जातो.
- मोजण्याचे टेप वापरून छिद्रांची खोली मोजली जाते.
- सर्व वाचनानंतर नदीच्या वाळू घाटाची सरासरी खोली मीटरने मोजली जाते.

2. यंत्रसामग्री / उपकरणे आवश्यक: कोल्ड्स, घमेला, ट्रॉलीसह ट्रॅक्टर.

3. वाहतूक: वाळूच्या जागेपासून स्टॉक यार्ड व ग्राहकांना ट्रॅक्टर ट्रॉलीद्वारे.

4. पुन्हा प्राप्तीकरण: पावसाळ्यानंतर खनन केलेले क्षेत्र आपोआप पुन्हा भरले जाईल. नदीकाठ व वाहतुकीच्या रस्त्यालगत वृक्षारोपण केले जाईल.

5. पर्यावरण व्यवस्थापन योजना

1. वायू प्रदूषण नियंत्रण उपाय

- वाळू वाहतुकीसाठी वापरल्या जाणाऱ्या कच्च्या रोडवर नियमित पाणी शिंपडत आहे.
- ट्रॅक्टर ट्राली ट्रॅक्टरद्वारे वाळूची वाहतूक ताडपजीसहित
- वाहतुकीदरम्यान वाळू गळती योग्य अंतरांच्या सीलद्वारे रोखले जाईल.
- नदीकाठी व वाळूच्या जागेजवळ मोकळ्या जागांवर वृक्षारोपण केले जाईल.

2 ध्वनी नियंत्रण उपाय

- खाणकाम आणि वाळू वाहतूक केवळ दिवसाच्या वेळीच केली जाईल.
- वाळू वाहतुकीमुळे होणारा आवाजच अपेक्षित आहे, आवाज कमी करण्यासाठी वाळू वाहतुक वाहनांची नियमित देखभाल केली जाईल.
- वाळू वाहतुक वाहनांचा वेग नियमित केला जाईल.

3 जल प्रदूषण नियंत्रण उपाय

- वाळू उत्खनन केवळ कोरड्या नदीच्या बेडवरच केले जाईल.
- खाण खड्डाची खोली नदीच्या पाण्याच्या पातळीवर ठेवली जाईल.
- निष्क्रिय वाहिन्या तयार करण्यासाठी नदीचे प्रवाह वळविले जाणार नाहीत.
- नदीत वाहने धुण्यास मनाई आहे.
- खाणकामातून कोणताही सांडपाणी तयार होणार नाही.
- कामगारांना मोबाइल टॉयलेटची सोय.
- पावसाळ्यात आणि पूरात उत्खनन टाळले जाईल यामुळे वाळू उपसा पुन्हा भरू शकेल.

4 जमीन पर्यावरण

- वाळू उत्खनन कोरड्या नदीच्या खाटात तात्पुरते खड्डे तयार करेल, जे पावसाळ्यात पुन्हा भरले जाईल.
- नदीच्या रूंदीच्या तीन मीटर किंवा रूंदीच्या 10 व्या जागेचे सुरक्षा अंतर नदीच्या काठावरून (“टिकाऊ वाळू उत्खनन मार्गदर्शक तत्वांनुसार”) सोडले जाईल.
- पॉलिथीन पिशवी, जूट पिशवी वगैरे कचरा सामग्री नदीच्या पलंगावर राहू / सांडण्याची परवानगी नाही.
- खाणकाम परवानगी घेण्याच्या क्षमतेपेक्षा जास्त होणार नाही.
- नदीकाठ आणि जवळपास मोकळ्या जागांवर वृक्षारोपण विकसित केले जाईल.

6. ग्रीनबेल्ट डेव्हलपमेंट प्लॅन

ग्रीनबेल्टचे स्थान	लीजच्या सीमेच्या दोन्ही बाजूंच्या आणि नदीकाठच्या बाहेर हाल रोडच्या काठावर
लागवड होणारी झाडे	500 झाडे
वनस्पतींचे अंतर	2 मीटर ग्रिड मध्यांतर
प्रजाती निवडल्या	मूळ प्रजाती

वृक्षारोपणासाठी वृक्ष प्रजातींची शिफारस केली जाते

वनस्पति नाव	स्थानिक नाव	महत्त्व
<i>Azadirachta indica</i>	कडुनिंब	कडुलिंब तेल आणि कडुलिंबाची उत्पादने
<i>Tectona grandis</i>	टीक	बॅक्टेरियाच्या वाढीस प्रतिबंध करणारा पदार्थ, प्रतिजैविक, प्रतिजैविक
<i>Ficus religiosaa</i>	पिंपळ	औषधी वापर, फळे आणि अंजीर
<i>Bambusa vulgaris</i>	बांबू	अँथेलमिंटिक अँटी-इंफ्लेमेटरी, स्ट्रिजंट प्रॉपर्टीज
<i>Madhuca longifolia</i>	महुआ	उत्तेजक आणि खोकला आराम म्हणून कार्य करते

7. व्यावसायिक आरोग्य सुरक्षा व्यवस्थापन

- खाण चालकांना वैयक्तिक संरक्षणात्मक उपकरणे दिली जातील.
- कान, डोळा आणि हाताने संरक्षण साधने व्यतिरिक्त सुरक्षा हेल्मेट आणि पादत्राणे.
- कामगारांना डस्ट मास्क दिले जातील.
- खाण कामगारांना पिण्याच्या पाण्यासाठी निवारा उपलब्ध करून देण्यात येईल.
- खाण साइटवर प्रथमोपचार किट प्रदान केले जाईल.

8. निष्कर्ष

- जालना जिल्ह्यातील मंठा, भोकरदन, जाफराबाद, घनसावंगी, परतूर तालुक्यात लागू असलेल्या १ वाळूघाट MoEF&CC च्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार बी २ प्रकारात येतात.
- खाणकामांच्या छोट्या प्रमाणामुळे उत्खननांमुळे पर्यावरणावर महत्त्वपूर्ण परिणाम होण्याची शक्यता नाही आणि हे जवळच्या समाजासाठी फायद्याचे ठरेल.
- प्रस्तावित प्रकल्प स्थानिक रहिवाशांना अप्रत्यक्ष रोजगाराच्या संधी प्रदान करेल.
- प्रस्तावित प्रकल्प सामाजिक पायाभूत सुविधा आणि या क्षेत्राच्या सर्वांगीण विकासास सकारात्मक योगदान देईल.
- हवा, पाणी, आवाज, माती, घनकचरा व्यवस्थापन इ. सारख्या सर्व पर्यावरणीय प्रश्नांवर MoEF&CC मार्गदर्शक सूचनांनुसार कार्य केले जाईल.